

**SOCIÁLNÍ SLUŽBY
MĚSTA PLZNĚ**

**AKČNÍ PLÁN ŘEŠENÍ PRO OSOBY
OHROŽENÉ SOCIÁLNÍM
VYLOUČENÍM A SOCIÁLNĚ
VYLOUČENÉ NA ÚZEMÍ MĚSTA
PLZNĚ PRO OBDOBÍ
2019 – 2020**

Zpracoval:

Odbor sociálních služeb

Magistrát města Plzně

Plzeň, říjen 2018

Obsah

Úvod.....	4
Financování nových sociálních služeb	6
Priorita č. 1 Péče o lidi bez domova	6
Rozvoj sociálních služeb zaměřených na osoby bez domova a osoby ohrožené rizikovým způsobem života	6
Opatření 1.1 Podpora terénních programů pro lidi bez domova.....	6
Opatření 1.2 Terénní program prevence ztráty bydlení	7
Opatření 1.3 Zmapovat zřízení nízkoprahového denního centra speciálně pro ženy	7
Opatření 1.4 Zmapovat možnosti vybudování bezbariérového azylového zařízení...	7
Opatření 1.5 Domov se zvláštním režimem pro osoby bez přístřeší se specifickými potřebami	7
Opatření 1.6 Zmapování dobré praxe v rovině programů zaměřených na oblast závislostí, zejména alkoholu – „mokrý domy“	8
Opatření 1. 7 Udržení ordinace pro osoby bez domova.....	8
Opatření 1.8 Realizovat projekty – sociální bydlení s komplexní podporou sociálního pracovníka	9
Opatření 1.9 Vybudovat sociální firmu cílenou na ženy.....	9
Priorita č. 2 Péče o rodiny, děti a mládež.....	10
Opatření 2. 1 Zvyšování informovanosti ohrožené mládeže	10
Opatření 2. 2 Zajištění finanční a materiální podpory rodin ze sociálně slabého prostředí.....	10
Opatření 2. 3 Přednášková činnost „Reprodukční strategie“	11
Opatření 2. 4 Realizovat projekt využívající principy bydlení především, rapid rehousing pro rodiny sociálně vyloučené	11
Opatření 2. 5 Vytvořit pracovní skupinu pro problematiku domácího násilí	12

Úvod

S ohledem na dosavadní praxi a zkušenosti již nebudou nadále tvořeny 2 samostatné akční plány pro lidi bez domova a ohrožené rodiny s dětmi, ale bude vytvořen jeden společný akční plán pro osoby ohrožené sociálním vyloučením a sociálně vyloučené. Souhrnně lze konstatovat, že osobami vyloučenými a ohroženými sociálním vyloučením rozumíme takové jedince, kteří jsou vyčleněni nebo ohroženi vyčleněním mimo běžný život ve společnosti a nemohou se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace. Jedná se o osoby definované Zákonem 108/2006 Sb., o sociálních službách. Jinak řečeno, jedinec má omezenou nebo dokonce žádnou možnost spotřebitelské volby, která je v konzumní společnosti jednou z forem svobody (Váně, 2018¹).

V dané oblasti se jedná o tyto skupiny:

- lidé vyloučení z bydlení podle typologie ETHOS, zejména lidé bez střechy, bez bytu – azylové domy, přechodná ubytovna;
- jednotlivci a rodiny v nepříznivé sociální situaci;
- mladiství, žijící rizikovým způsobem života;
- lidé se zkušeností s uvězněním, lidé navracející se z výkonu trestu odnětí svobody
- mladí dospělí, opouštějící některé ze školských zařízení pro výkon ústavní výchovy;
- lidé s obtížemi v oblasti dluhové problematiky a ohrožení důsledky zadlužení či předlužení, lidé s nedostatečnou finanční gramotností; v širší rovině lidé se sníženou schopností orientace v komplikovaném sociálním prostředí, lidé s nedostatečnými kompetencemi či zdroji pro adekvátní sociální fungování, lidé propadající se záchrannou sociální sítí, např. lidé s dlouhodobými obtížemi v oblasti pracovního uplatnění.

Osoby ohrožené vyloučením jsou také jedinci, kteří jsou ohroženi příjmovou chudobou (s disponibilním příjmem pod hranicí chudoby), silnou materiální deprivací anebo žijí v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou z celkové populace (MPSV 2014). Společným znakem pro osoby chápané jako ohrožené vyloučením mohou být také kumulované sociální problémy, které se většinou týkají oblastí, jako jsou narušené nebo chybějící rodinné vazby, okruh sociálně začleněných přátel, narušené nebo chybějící vazby na trh práce nebo narušené, chybějící bytové zázemí či problémy se závislostí.

Sociální služby a související aktivity pro tuto cílovou skupinu jsou zajišťovány zejména nestátními neziskovými organizacemi, usilujícími vesměs o reflektování a naplňování lidských potřeb v jejich základní hierarchii. Poskytované služby směřují ke zkvalitnění životních podmínek a k prevenci sociálního vyloučení nebo propadu

---

¹ Váně, J.: Výzkumná zpráva k návazné studii na Latentní bezdomovectví, Výzkumná zpráva. Zadavatel: Odbor sociálních služeb – Magistrát města Plzně. Plzeň: Katedra sociologie, Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni.

stávající úrovně jejich života. Podle typologie zákona o sociálních službách se jedná o služby sociální prevence, jejichž cílem je napomáhat občanům k překonání nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů. Zásadní roli v tomto procesu sehrávají sociální odbory: magistrátu a jednotlivých městských obvodů.

Při definování jednotlivých opatření bylo vycházeno z těchto podkladových materiálů:

Váně, J.: Definování potřeb sociálních služeb u cílových skupin (senioři, zdravotně postižení, rodiny s malými dětmi, děti a mladiství - ohrožená mládež, osoby ohrožené vyloučením, cizinci), 2018. Výzkumná zpráva. Zadavatel: Odbor sociálních služeb – Magistrát města Plzně. Plzeň: Katedra sociologie, Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni.

Analýza dostupnosti a potřebnosti sociálních služeb v Plzeňském kraji. 2018 – Plzeňský kraj, výzkumná zpráva.

Váně, J.: Výzkumná zpráva k návazné studii na Latentní bezdomovectví, Výzkumná zpráva. Zadavatel: Odbor sociálních služeb – Magistrát města Plzně. Plzeň: Katedra sociologie, Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni.

Váně, Jan, František Kalvas. 2016. Zmapování potřeb, spokojenosti a očekávání, včetně predikce vývoje v oblasti sociálních služeb v Plzni. Výzkumná zpráva. Zadavatel: Odbor sociálních služeb – Magistrát města Plzně. Plzeň: Katedra sociologie, Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni.

Váně, Jan, František Kalvas. 2015. Latentní bezdomovectví. Výzkumná zpráva. Zadavatel: Odbor sociálních služeb – Magistrát města Plzně. Plzeň: Katedra sociologie, Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni.

Opatření byla projednána na pracovní skupině pro oblast péče o osoby ohrožené sociálním vyloučením a osoby vyloučené, konané dne 17. 10. 2018.

Financování nových sociálních služeb

Financování nových sociálních služeb podléhá schválenému usnesení ZMP č. 433 ze dne 3. 9. 2015 - Každá nově vznikající sociální služba, která bude požadovat kofinancování od města Plzně (ještě před samotnou registrací a reálným zahájením své činnosti) doloží Odboru sociálních služeb MMP potřebnost poskytování předmětné služby na území města Plzně.

Odbor sociálních služeb MMP ke každé nově vznikající sociální službě vydá fundované stanovisko (včetně předpokládaného požadavku na její kofinancování) a následně toto předloží orgánům města Plzně, s požadavkem na financování této sociální služby. **Požadavek bude nejdříve projednán s rezortní náměstkyní, a následně s radním pro oblast ekonomiky, společně s ředitelkou Ekonomického úřadu. Sociální služba musí být zařazena v síti Plzeňského kraje či síti celorepublikové.**

Priorita č. 1 Péče o lidi bez domova

Rozvoj sociálních služeb zaměřených na osoby bez domova a osoby ohrožené rizikovým způsobem života

U cílových skupin lidé bez domova a lidé, kteří jsou ztrátou bydlení akutně ohroženi, je klíčová forma práce prostřednictvím terénních aktivit, vyhledávání těchto osob a poskytování nezbytné podpory tam, kde se tito lidé nacházejí. Tato forma spolupráce s klientem zvyšuje její efektivitu, napomáhá prevenci vzniku či alespoň prohlubování komplikací různých závažných situací a napomáhá k pozitivnímu rozhodování klientů ke změně a k řešení dané situace.

Opatření 1.1 Podpora terénních programů pro lidi bez domova

V návaznosti na počet osob bez domova na území města Plzně navyšovat i kapacity sociálních pracovníků v terénu.

Finanční náklady: dotační program § 101a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách – vyhláší Plzeňský kraj, minimálně 10 % rozpočet statutárního města Plzně

Realizátor: poskytovatelé sociálních služeb

Opatření 1.2 Terénní program prevence ztráty bydlení

Vyhledávat a pracovat s lidmi ohroženými ztrátou bydlení, s cílem udržet je ve stávajícím bytě, pokud je to ještě možné.

Finanční náklady: dotační program § 101a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách – vyhláší Plzeňský kraj, minimálně 10 % rozpočet statutárního města Plzně

Realizátor: poskytovatelé sociálních služeb

Opatření 1.3 Zmapovat zřízení nízkoprahového denního centra speciálně pro ženy

Vzhledem k situaci, že žen na ulici přibývá, považujeme za vhodné, začít se zamýšlet nad vybudováním speciálního nízkoprahového denního centra výhradně pro ženy, a to s ohledem na jejich odlišné potřeby.

Finanční náklady: o Kč – šetření mezi poskytovateli a uživateli sociální služby

V případě vyhodnocení potřeby tohoto zařízení – ideální v objektu Wenzigova 3 (zahájení jednání vedení města s MCHP)

Realizátor: poskytovatelé sociálních služeb, Odbor sociálních služeb MMP

Opatření 1.4 Zmapovat možnosti vybudování bezbariérového azylového zařízení

Na území města Plzně chybí jakákoliv možnost zajistit přechodné bydlení pro osobu bez domova se sníženou mobilitou.

Finanční náklady: o Kč – šetření mezi poskytovateli a uživateli sociální služby

V případě vyhodnocení potřeby tohoto zařízení – ideální v objektu Wenzigova 3 (zahájení jednání vedení města s MCHP).

Realizátor: poskytovatelé sociálních služeb, Odbor sociálních služeb MMP

Opatření 1.5 Domov se zvláštním režimem pro osoby bez přístřeší se specifickými potřebami

Na území města Plzně či Plzeňského kraje je potřeba zajistit službu, jejímž cílem bude pomoc osobám bez přístřeší, které kvůli svému rizikovému způsobu života (chronické onemocnění, duševní onemocnění, závislost na návykových látkách) mají sníženou soběstačnost a zhoršený zdravotní stav a vyžadují pravidelnou/celodenní pomoc druhé osoby. Nejvhodnější sociální službou by byl domov se zvláštním režimem. Součástí služby by mělo být zajištění služby: doléčovací program pro nemocné lidi bez domova.

Kroky vedoucí k realizaci: vytipovat objekt pro vybudování zařízení, opět zvážit přestavbu ubytovny Plachého 52 na tento typ zařízení, popřípadě se dohodnout s jiným poskytovatelem na vybudování oddělení v rámci nově vznikajícího zařízení v rámci Kraje. **Úzká spolupráce s PK KÚ.**

Investiční finanční náklady: rekonstrukce objektu Plachého 52 byla odhadnuta na 10 mil. Kč, na základě architektonické studie proveditelnosti + nezbytné vybavení 5 mil. Kč.

Provozní finanční náklady: na kapacitu 25 lůžek – 11 mil. Kč ročně, z toho odhad podílu města 3 500 tis. Kč, dále dotační program § 101a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách vyhlášeného PK, příjmy od uživatelů - v případě Plachého 52. V případě jiného poskytovatele v rámci PK – kofinancování služby.

Realizátor: poskytovatelé sociálních služeb, Odbor sociálních služeb MMP, KÚ PK

Opatření 1.6 Zmapování dobré praxe v rovině programů zaměřených na oblast závislostí, zejména alkoholu – „mokrý domy“

Takzvané „centrum s mokrým režimem“ by mohlo bezdomovcům závislým na alkoholu poskytnout zázemí s tolerancí konzumace omezeného množství alkoholu, za předpokladu dodržování jistých pravidel. Klienti by do takového zařízení mohli docházet podnapilí, což je v centrech sociálních služeb zakázané. Tímto opatřením by bylo možno eliminovat počet osob bez domova přebývajících na ulici.

Podobná zařízení, ve kterých je povoleno klientům v omezené míře konzumovat nízkoalkoholické nápoje (pivo, víno), fungují i v dalších evropských zemích, například ve Velké Británii, Německu, Rakousku, Nizozemsku.

Finanční náklady: odhad 200 tis. Kč na služební cesty do zahraničí (rozpočet VNITŘ, možnost zvážit využití dotačního programu Sociální inovace a mezinárodní spolupráce výzvy č. 03_17_083, ve spolupráci s Armádou spásy ČR (žadatel Armáda spásy) – jednání vedení města s AS ČR.

Realizátor: Odbor sociálních služeb MMP, Armáda spásy ČR, Odbor bytový MMP

Opatření 1.7 Udržení ordinace pro osoby bez domova

Udržet provoz ordinace praktického lékaře v Domově sv. Františka, se záměrem posílit ji o další specialisty, zejména z oboru venerologie, psychiatrie.

Finanční náklady: roční dotace od statutárního města Plzně ve výši 600 tis. Kč hrazeno z rozpočtu OSS MMP, v případě rozšíření provozu o specialisty dojde k navýšení dotace max. o 200 tis. Kč.

Realizátor: Odbor sociálních služeb MMP, Poliklinika Bory, s.r.o.

Opatření 1.8 Realizovat projekty – sociální bydlení s komplexní podporou sociálního pracovníka

Sociální bydlení s komplexní podporou sociálního pracovníka je určeno lidem, kteří potřebují intenzivní a komplexní sociální podporu, aby byli schopni opustit situaci bezdomovectví a žít samostatný život. Do této skupiny patří: mladí lidé opouštějící ústavní výchovu či pěstounskou péči, osoby s duševním onemocněním či psychickými problémy, osoby bez domova dlouhodobě žijící v azylových domech, ubytovnách či nevyhovujícím bydlení a osoby se zdravotním postižením. Ztrátu bydlení (domova) vnímáme v rámci tří hlavních oblastí, ve kterých může k vyloučení docházet. Jak stanovuje typologie ETHOS², jedná se o následující oblasti – fyzická oblast (fyzický prostor pro bydlení), sociální oblast (prostor pro soukromí) a právní oblast (právní nárok k užívání obydlí). Sociální práce bude vycházet z principů bydlení především za využití metody sociální práce - case management. Návazné projekty budou využívat zkušenosti a dobrou praxi, realizovanou v rámci projektu Pilotní testování koncepce sociálního bydlení v Plzni.

Kroky vedoucí k realizaci: pro realizaci toho opatření je nutné uvolnit a vytipovat vhodné byty z městského bytového fondu (rozpočet BYT).

Finanční náklady: cca 4,5 mil. Kč/rok na 5 sociálních pracovníků z připravované výzvy OPZ – Bydlení především (FRR od roku 2020, v případě, že nedojde k prodloužení projektu ze strany MPSV).

Realizátor: Odbor sociálních služeb MMP, Odbor bytový MMP

Opatření 1.9 Vybudovat sociální firmu cílenou na ženy

Vybudovat firmu, která by zajišťovala práci zejména ženám bez domova, ženám se zkušeností s bezdomovstvím, které jsou obtížně uplatnitelné na trhu práce. Sociální firma by se zaměřila na provozování jídelny a výdejny trvanlivých potravin. Teplá jídla a trvanlivé potraviny by byly určeny pro sociálně potřebné rodiny i jednotlivce.

Dle vzoru <http://jakodoma.org/2017/03/16/kucharky-bez-domova-oteviraji-svou-jidelnu/>.

Kroky vedoucí k realizaci: v případě poptávky ze strany organizace vytipovat vhodné prostory k pronájmu/výpůjčce.

Finanční náklady: v současné chvíli nelze odhadnout, předpoklad, že bude čerpána dotace z Evropského fondu.

Realizátor: NADĚJE, z.s., s podporou Odboru sociálních služeb MMP, Potravinová banka Plzeň, z. s.

---

² Evropská typologie bezdomovectví Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR

Priorita č. 2 Péče o rodiny, děti a mladistvé

Na základě studie s názvem „Definování potřeb sociálních služeb u cílových skupin (senioři, zdravotně postižení, rodiny s malými dětmi, děti a mladiství – ohrožená mládež, osoby ohrožené vyloučením, cizinci)“ se ukázalo, **že zde není, ani mezi rodiči ani mezi dětmi, dostatečné povědomí o organizacích, které nabízejí služby právě dětem, mládeži a rodinám.**

Z rozhovorů vyplynulo, že není dostatečně zajištěno následující:

- a) osvěta v oblasti strategií pohlavního života;
  - problematický postoj k užívání antikoncepce
  - problematický postoj k plánovanému rodičovství
- b) učitelé hudby, kteří by učili v nízkoprahových centrech;
- c) učitelé, kteří mají více času na doučování nebo navýšení počtu dobrovolníků na doučování;
- d) posílení programů, které rozptylují nudu.

(Ani jedna z uvedených oblastí nespadá do gesce OSS, ale je třeba jí věnovat pozornost)

Opatření 2. 1 Zvyšování informovanosti ohrožené mládeže

Zajištění přednášek pro děti a mládež na území města Plzně na témata týkající se prevence společensky nežádoucích jevů, exekucí, problematiky dluhů, finanční gramotnosti.

Finanční náklady: rozpočet Odboru sociálních služeb MMP - bude zahrnuto jako jedna z priorit do každoročně vyhlášeného dotačního programu – Služby a činnosti v sociální oblasti.

Realizátor: NNO, MP, příp. Odbor bezpečnosti, prevence kriminality a krizového řízení MMP

Opatření 2. 2 Zajištění finanční a materiální podpory rodin ze sociálně slabého prostředí

Odbor sociálních služeb MMP každoročně vyčleňuje část finančních prostředků na finanční a materiální pomoc sociálně slabým rodinám s dětmi. Toto opatření se týká následujících rovin podpory:

- 1) **„Přímá podpora sociálně potřebných rodin s dětmi – žáky základních škol“** – jedná se o podporu těchto rodin s trvalým bydlištěm na území města Plzně v rovině vybavení dětí školními potřebami.
- 2) **Magistrátní sbírka „Nebud’me lhostejní“** – 4 roky po sobě přispívali zaměstnanci Magistrátu města Plzně v předvánočním čase sociálně slabým, převážně

matkám v azylových domech, dětem a bezdomovcům, potravinami, drogistickým zbožím i drobnými dárky. Poslední rok byla sbírka realizována na Velikonoce.

3) **Projekt „Svačiny dětem“** – nový projekt Diakonie ČCE, kde je město partnerem. Vytipovaným dětem ze sociálně slabých rodin jsou hrazeny školní svačiny.

3) **Finanční dotace na provoz Potravinové banky Plzeň** – Potravinová banka shromažďuje přebytky potravin z potravinových řetězců. Tyto distribuuje poskytovatelům sociálních služeb, kteří je předávají sociálně slabým rodinám a jednotlivcům.

Finanční náklady: dlouhodobé projekty, kryto ze schváleného rozpočtu Odboru sociálních služeb MMP

Realizátor: Odbor sociálních služeb MMP, NNO, Potravinová banka Plzeň, z. s.

Opatření 2. 3 Přednášková činnost „Reprodukční strategie“

Otázka reprodukční strategie je častou otázkou, kterou musí NNO řešit u dospívajících či žen, které se ocitly v situaci, se kterou si neví rady. Vzdělávání v oblasti rodinného poradenství, reprodukční strategie, kojení, menstruačního cyklu, antikoncepce, osobní hygieny, těhotenství, přerušování těhotenství apod.

Další rozšíření vzdělávací a osvětové činnosti OSS MMP směrem k veřejnosti, prostřednictvím azylových domů směrem k cílové skupině. Spolupráce s Centrem Robátko - Mgr. Lucií Kašovou.

Finanční náklady: do 50 tis. Kč – rozpočet OSS MMP Podpora sociálních služeb

Realizátor: Odbor sociálních služeb MMP, Centrum Robátko, NNO

Opatření 2. 4 Realizovat projekt využívající principy bydlení především, rapid re-housing pro rodiny sociálně vyloučené

Pro rodiny v bytové nouzi (které žijí na ubytovnách, v azylových domech) vytvořit možnost bydlet ve standardním nájemním bytě s podporou intenzivní a komplexní sociální práce s cílem udržet své bydlení. Projekt by řešil bydlení jako základní potřebu. Rodiny by pro získání bydlení nemusely splňovat žádné předpoklady, kromě toho, že se jedná o domácnost s dětmi žijící ve městě Plzni, která je ochotná spolupracovat se sociálním pracovníkem a je v bytové nouzi. Zpracovat pilotní projekt a na příkladu určeného počtu rodin vyzkoušet funkčnost a reálnost formátu bydlení, především pro rodiny žijící na území města Plzně, při dodržování podmínek přidělování bytů v prostředí statutárního města Plzně, pokud organizace bude požadovat byty od statutárního města Plzeň. Realizace opatření by vycházela z dobré praxe projektu Pilotní testování koncepce sociálního bydlení v Plzni.

Kroky vedoucí k realizaci: pro realizaci tohoto opatření je nutné vytipovat vhodné byty z městského bytového fondu – min. počet 5 bytů

Finanční náklady: odhad 1 mil. Kč, čerpáno z připravované výzvy OPZ – Bydlení především.

Realizátor: Odbor sociálních služeb MMP, Odbor bytový MMP, NADĚJE, z. s.

Opatření 2. 5 Vytvořit pracovní skupinu pro problematiku domácího násilí

K problematice domácího násilí je potřeba přistupovat velmi komplexně, při zapojení všech zainteresovaných subjektů. Pod hlavičkou Odboru sociálních služeb MMP vytvořit odbornou pracovní skupinu pro tuto problematiku, která by připravila a navrhla opatření pro další akční plán. V současné době na území města Plzně chybí tyto služby:

1. terapeutická skupina pro oběti domácího násilí;
2. práce s agresory/násilné osoby;
3. osvětová činnost na školách k problematice domácího násilí;
4. krizové lůžko – byt či azylový dům.

V Plzni chybí krizové lůžko/byt, který by byl utajený a z pohledu Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy, dostatečně vyhovoval potřebám cílové skupiny, zejména v oblasti financí (tzn. bezplatný), formou provozu a péči (na krizovém bytě 24 h sociální pracovníci/krizoví interveni).

Finanční náklady: 2 000 Kč za rok – občerstvení (kryto provozním rozpočtem OSS)

Realizátor: Diakonie ČCE – středisko Západní Čechy – garant pracovní skupiny, Odbor sociálních služeb MMP a další aktéři v problematice domácího násilí